

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

V rámci státní závěrečné zkoušky budou komisí pokládány dílčí otázky z níže uvedených okruhů. Komise zpravidla klade otázky tak, aby souvisely a upřesňovaly problematiku diplomové práce v její praktické i teoretické rovině.

DĚJINY VÝTVARNÉ KULTURY A PÉČE O PAMÁTKY

1. Grafické techniky

tisk z výšky: počátky evropského dřevořezu 15. – 17. století, šrotový tisk, olovoryt, originální zinkografie, techniky dřevorytu – vznik a rozvoj v 19. stol., význační umělci.

tisk z hloubky: mědirytina, lept, akvatinta, vernis mou, rezerváž, mezzotinta, vývoj technik, dobové zařazení, osobnosti

tisk z plochy: kamenotisk – litografie, agrafie, ofset, serigrafie, monotypie, šablonová malba – pochoir, cliché verre

2. Počátky knižní kultury, počátky knižní produkce v Čechách a na Moravě do konce 15. stol.

Typologie knižní vazby, knižního bloku, iluminace, knihtisk obsahová stránka, nejvýznamnější knihy a jejich charakteristika.

3. Vynález knihtisku a knihtisk v Čechách 16. - 18. stol.

Předchůdci knihtisku, deskotisky, blokované knihy, J. Gutenberg. Významní nakladatelé, tiskaři a knihaři české a světové provenience.

4. Knižní tvorba 17. – 19. století

Knižní tvorba světová, knižní tvorba v Čechách a na Moravě. Význační typografové, knihtiskaři, ilustrace, knihaři. Druhy tištěné literatury, význačné osobnosti, typologická a typografická stránka, koncepce knižního bloku a knižní vazby ve světě a v českých zemích, význačné osobnosti

5. Počátky české moderní knižní tvorby a ilustrace

Anglické hnutí Arts and Crafts Movement (Ruskin, Morris) a jejich vliv na české prostředí. Konec 19. – počátek 20. Století (do roku 1918), Z. Braunerová. A. Procházka a Moderní revue – význam pro rozvoj české kultury. J. Váchal, K. Dyrnyk, V. Preissig, F. Koblíha, F. Bílek.

6. Česká ilustrace a kniha ve 20. století

Od 20. let do konce století. Česká bibliofilie, charakteristika, výrazné osobnosti, ilustrátoři, vydavatelé, významné edice. Osobnosti české typografie 20. století.

7. Dějiny písma a typografie

Vývoj písma, tisková písma, první tiskové techniky, knihtisk, digitální tisk.

Techniky tisku užívané v polygrafickém průmyslu

8. Vznik a počátky evropské fotografie

9. Významné osobnosti české fotografie

10. Principy základních tiskových technik

(knihtisk, flexotisk, ofset, hlubotisk, sítotisk). Polygrafické materiály. Reprodukce obrazu, aditivní a subtraktivní míšení barev, autotypické síťování, náhled, nátisk. Příprava tiskových forem. Tiskové stroje (archové, kotoučové), funkční části strojů.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

Základní studijní literatura:

- R. Agte (ed.), *Slovník světové kresby a grafiky*, Odeon, Praha 1997
Baleka J., *Výtvarné umění, výkladový slovník*, Academia, Praha 1997
Beckerová G., *Secese*, Slovart, Praha 1998
Blažej B., *Grafická úprava tiskovin*, SPN, Praha 1990
Bohatcová M., *Česká kniha v proměnách staletí*, Panorama, Praha 1990
Cobden/Sanderson TJ., *Ideální kniha neboli krásná kniha*, vyd. A. Novák, Praha 1925
J. Dyntar (ed.) *Technologie ruční sazby*, SNTL, Praha 1957
Geistlich E. – Mrkvička J., *Ročenka českých knihtiskařů*, Spolek faktorů knihtiskáren a písmolijem pražských, 1912
Hlaváček L., *Začátky moderní české knihy*. IN: *Výtvarné umění*, dvojčíslo 8-9, 1970
Holešovský F., *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*, Albatros, Praha, 1989
Chvála A., *Kniha o knize*, Gremium knihkupců a nakladatelů v Praze, 1940
Juna Z., *Lept a příbuzné techniky*, SNKLHU, Praha 1954
Klimák V. M., *Malý slovník bibliofila*, SČB, Památník národního písemnictví, Praha 1989
Klimešová H., *Josef Portman, knihtiskař litomyšlský*, Regionální muzeum v Litomyšli, 2008
Kneidel P., *Z historie evropské knihy*, Svoboda, Praha 1989
Kocman J. H., *Medium papír*, Vysoké učení technické v Brně, 2004
Krejča A., *Techniky grafického umění*, Artia, Praha 1981
Matějček A., *Ilustrace*, Praha 1931
Marco J., *O grafice*, Mladá fronta, Praha, 1981
Pavlát L., *Tajemství knihy*, Albatros, Praha 1988
Rambousek J., *Dřevořez, dřevoryt a příbuzné techniky*, Praha 1957
Rambousek J., *Litografie a ofset*, Pražské nakladatelství V. Poláčka, Praha 1948
Rambousek J., *Slovník a receptář malíře – grafika*, SNKLHU, Praha, 1954
Slezák M. (ed.), *Písmo ve výtvarné výchově*, SPN Praha, 1981
Spolek českých bibliofilů 1908 – 2008, sborník ke stému výročí založení, SČB, Praha 2008
Šimon T. F., *Příručka umělce – grafika*, J. Štenc, Praha 1921
Šimon T. F., *Dřevoryt*, J. Štenc, Praha 1927
Štorm F., *Eseje o typografii*, Společnost pro Revolver Revue, Praha 2008
Šindelář D., *Vědecká ilustrace v Čechách*, Obelisk, Praha 1973
Tobolka Z., *Kniha, její vznik, vývoj a rozbor*, Orbis, Praha 1990
Vích Z., *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*, Gaudeamus UHK, Hradec Králové 2004
Voit P., *Encyklopedie knihy, knihtisk a příbuzné obory v 15. - 19. století*, Praha 2006

Literatura k dějinám fotografie:

- Anděl J., *Příběh moderního média* (kat. výst.), Galerie Rudolfinum 2004
Anděl J. – Dufek A. – Šmejkal F., *Česká fotografie 1918 – 1938* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1981
Balajka P. – Birgus V. – Dufek A. (et al.), *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*, Praha 1993
Birgus V. – Scheufler P., *Fotografie v českých zemích 1839-1999 – chronologie*, Praha 1999
Birgus V. – Bonhomme P. – Dufek A. et al., *Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948*, Praha 1999
Dufek A. – Teplá J., *Česká fotografie 1939 – 1958 ze sbírek Moravské galerie v Brně* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1998
Dufek A., *Fotografie jako umění v Československu let 1959 – 68* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2001
Dufek A. – Ingerle P. – Teplá J. et al., *My 1948 – 1989* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1999
Dufek A., *Společnost před objektivem 1918-1989* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Obecní dům Praha 2000

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

TECHNIKY RESTAUROVÁNÍ

1. Etický kodex restaurátora. Odborná terminologie, vymezení pojmů, literatura.
2. Systémy ukládání, citlivost písemných památek na světlo a obecné podmínky ochrany, klimatické podmínky, manipulace s písemnými památkami.
3. Kompletní rozsah restaurátorských a konzervátorských zásahů od průzkumu památky, vyhodnocení analýz, vypracování restaurátorského záměru.
4. Konzervování a restaurování papíru – dezinfekce, čištění, problematika bělení, odkyselování, zpevňování, lepení, opravy, rovnání, retuše, řešení otázky adjustace a ochrany.
5. Metody konzervování a restaurování vazebných usní a pergamenu.
6. Konzervování a restaurování pergamenových listin.
7. Metody konzervování a restaurování pečeti – vývoj metod konzervování a restaurování pečeti, historie pečeti, čištění, slepování.
8. Metody konzervování a restaurování historických a novodobých záznamových prostředků – tuše, železagalové inkousty, pigmenty, barviva, razítkové barvy, náplně do kuličkových per.
9. Konzervování a restaurování knižní vazby – restaurování bez rozebrání knihy, komplexní restaurování, restaurování knižního kování.
10. Metody ochrany fotografických dokumentů – struktura fotografických materiálů, degradace fotografických materiálů, uložení.
11. Restaurování fotografických materiálů.

Vypisuje: Mgr. Bc. Radomír Slovik

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

Techniky restaurování

1. Modelový příklad restaurování díla – malby na textilní podložce

Stanovení restaurátorského postupu

2. Průzkum uměleckých a umělecko-řemeslných děl na textilních podložkách

Metody průzkumů a jejich vyhodnocení

3. Etické kodexy restaurátora, regulace restaurování v zákonu o státní památkové péči, restaurátorská

dokumentace a její členění

4. Olejomalby na textilních podložkách

Textilní podložky, podklady malby, barevné vrstvy – pigmenty a pojidla, závěrečné laky – základní typy a

jejich složení, adjustování maleb na textilních podložkách

5. Tempery a novodobé materiály na textilních podložkách

Textilní podložky, podklady malby, barevné vrstvy – pigmenty a pojidla, plátkové kovy, práškové kovy.

Druhy malby podle rozpustnosti pojidel nebo jejich směsí, adjustování maleb na textilních podložkách

6. Historické techniky restaurování uměleckých a umělecko-řemeslných maleb na textilních podložkách

Lokální opravy defektů podložek např. záplaty, velkoplošné doplňky aj., celoplošná skeletizace,

pomocné materiály

7. Technika maleb na textilních podložkách v Evropě – historie do konce 17. století

První zmínky o malbách na textilních podložkách, umělecká díla na textilních podložkách v evropských

zemích a první významní tvůrci

8. Technika maleb na textilních podložkách v Evropě – historie od začátku 18. do konce 19. století

Umělecká díla na textilních podložkách v evropských zemích a významní tvůrci, charakteristické

materiály a jejich obměny

9. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Konsolidace barevných vrstev – pomocné materiály, ztenčení nebo snímání závěrečných laků, odstranění

nevhodných retuší nebo přemaleb - rozpouštědla

10. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Strip-lining, záplaty, způsoby celoplošné skeletizace na pomocné podložky, scelování nerozměrných

trhlin v textilních podložkách – novodobé materiály

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

11. Restaurování olejomalb na textilních podložkách

Doplnění chybějících částí podložky a tmelení defektů – použité materiály, barevné retuše – typy retuší,
použité materiály, závěrečné laky – složení, způsoby aplikace

Vypisuje: Josef Čoban, akad. mal. a restaurátor

Doporučená literatura:

- KÜHN, Hermann. *Reclams Handbuch der künstlerischen Techniken*. Stuttgart: Philipp Reclam jun., 1984. ISBN 3150300150.
- Zelinger, J. a kol. *Chemie v práci konzervátora a restaurátora*. Academia, Praha, 1987.
- Kopecká, I., Nejedlý, V. *Průzkum historických materiálů*. Grada, Praha, 2005.
- Slánský, B. *Techniky malby díl I. Malířský a konzervační materiál, Technika malby díl II. Průzkum a restaurování obrazů* Praha, Paseka, 2003.
- Petr F. *Malířské techniky*, 1923.
- Kubička, R., Zelinger, J. *Výkladový slovník malířství, grafika, restaurování*. Praha, 2004.
- Wolbers, R. *Cleaning painted surfaces*. Archetype, 2000.
- Šimůnková, E., Bayerová, T. *Pigmenty*. Praha, 1999.
- Šimůnková, E., Karhan, J. *Pigmenty, barviva a metody jejich identifikace*. 1993.
- Losos, L. *Výtvarné techniky*. Aventinum, 2010.
- Dvořák M. *Vývoj adheziv a technologií pro restaurování závěsných obrazů*, Státní restaurátorské ateliéry, 1990.
- Knut, N. *The Restoration of Paintings*. Könemann.
- Vojtěchovský J. *Využití rozpouštědel v restaurování závěsného obrazu, teoretická diplomová práce*, VŠVU v Bratislavě, Katedra restaurování, akad. rok 2004/2005.
- Schätz M. *Moderní materiály ve výtvarné praxi*, SNTL – Nakladatelství technické literatury, Polytechnická knihovna, 1982.
- Brandi C. *Teorie restaurování*, Tichá Byzanc, Praha 2002.
- Viňas S. M. *Současná teorie konzervování*, Univerzita Pardubice, 2015.
- Lehmanová M. editorka, *Etické kodexy*, Český výbor ICOM, 2014.
- Zákon ČNR č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, v úplném znění pozdějších změn, obsažených v zákonech*
.....
Vyhláška č. 66/1988 Sb. MK ČR, kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v úplném znění pozdějších předpisů.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017

CHEMICKÁ TECHNOLOGIE RESTAUROVÁNÍ A NAUKA O MATERIÁLECH

1. Papírová podložka: chemická a nadmolekulární struktura celulózy, hemicelulóz a ligninu. Mechanismy degradace celulózy hemicelulóz a ligninu chemické (hydrolyza, oxidace, síťování a fotodegradace), fyzikální, mechanické a biologické
2. Materiály na bázi bílkovin: chemická a nadmolekulární struktura, degradace chemická, fyzikálně mechanická biologická
3. Záznamové prostředky: typy, složení, způsob výroby, degradace a metody konzervace - trvalá a dočasná fixace barevné vrstvy
4. Historické fotografické techniky a filmové podložky – jejich identifikace a typická poškození. Degradční faktory fotografických materiálů a filmových podložek, klimatické podmínky doporučované a složení obalových materiálů pro dlouhodobé uložení fotografických a filmových materiálů. Zásady manipulace a vystavování fotografických materiálů
5. Textilní materiály, složení, degradace, metody konzervace a restaurování
6. Materiály využívané v restaurátorské a konzervátorské praxi: pojiva, materiály pro doplnění materiály vhodné pro ukládání.
7. Základní restaurátorské postupy pro papírové dokumenty, usně, pergamen, pečetě
8. Preventivní péče (papírové dokumenty, usně, pergamen, pečetě)
9. Průzkum knih a děl na papírové, pergamenové a textilní podložce s využitím přírodovědných metod (obecné cíle, základní metody a jejich možnosti)

Základní a doporučená studijní literatura:

- M. Ďurovič a kol.: Restaurování a konzervace archiválií a knih, Paseka, 2002
- F. Zuman: Papír historie řemesla a výrobní techniky, Vyšlo jako příloha časopisu Papír a celulóza, 1983
- B. Bacílková: Biologická degradace materiálu. Společná zpráva Výzkumné chemické laboratoře SÚA v Praze a Ústavu chemické technologie restaurování památek VŠCHT v Praze, 1993
- R. Blahník, V. Zánová: Mikrobiální koroze, SNTL, Praha, 1963
- Kopecká a kol: Preventivní péče o historické objekty a sbírky v nich uložené, Státní ústav památkové péče, Praha, 2002
- G. Banik, I. Brückle, V Daniels: Paper and water: a guide for conservators, Oxford 2011
- Krčma L.: Degradace textilních vláken a ochrana proti ní. SNTL, 1976.
- Šňupárek J.: Makromolekulární chemie - úvod do chemie a technologie polymerů. Univerzita Pardubice, 2006.
- Militký J.: Textilní vlákna. Technická univerzita v Liberci, 2002.
- Lavédrine, Bertrand,: Photographs of the past Getty Conservation Institute, c2009
- Rempel, Siegrid: The care of photographs Lyons & Burford, c1987
- Klaus B. Hendriks.: Fundamentals of photograph conservation Lugus National Archives of Canada Minister of Supply and Services Canada, c1991
- Sylaby k přednáškám (TMPT 1 až 3, TPK 1 až 3)

Vypisuje: Ing. Alena Hurtová

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206T131 Restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na papírových, textilních a souvisejících podložkách v akademickém roce 2016/2017